Centraal Planbureau

CPB Notitie | 6 oktober 2016

Lonen van bbl-leerlingen en het wettelijk minimumjeugdloon

Op verzoek van het Ministerie van OCW

Centraal Planbureau

CPB Notitie

Centraal Planbureau
Bezuidenhoutseweg 30
2594 AV Den Haag
Postbus 80510
2508 GM Den Haag

T 088 9846000
I www.cpb.nl

Contactpersoon
Sonny Kuijpers
Karen van der Wiel

Aan: Ministerie van OCW, t.a.v. Directie MBO

Datum: 6 oktober 2016
Betreft: Lonen van BBL-leerlingen en het WM(J)L

Samenvatting

Deze notitie beschrijft de lonen van huidige mbo-leerlingen uit de beroepsbegeleidende leerweg (bbl'ers). Daarbij staat het uurloon op de leerwerkplek centraal. Dit is het best vergelijkbare loonbegrip aangezien bbl'ers in de regel parttime werken en een dag in de week naar school gaan. Driekwart van de bbl'ers verdient qua uurloon minstens 110% van het wettelijk minimum(jeugd)loon. Circa 3% verdient per uur minder dan 90% van het minimumloon. Van circa 6% van de ingeschreven bbl-leerlingen zijn geen lonen bekend; zij zijn niet terug te vinden in administratieve loonbestanden.
Bbl-leerlingen van 18, 19, en 20 jaar worden mogelijkerwijs uitgezonderd van de aangekondigde stijging van het wettelijk minimumjeugdloon (WMJL). Deze uitzonderingspositie is relevant voor circa 4% van alle huidige bbl-leerlingen. Zij verdienen straks minder dan het reguliere minimumloon, maar meer dan het minimumloon dat op hen van toepassing is ('leerlingloon'). 20-jarigen hebben relatief het meest te maken met deze uitzonderlingspositie. Het gaat in die leeftijdscategorie om ruim 20% van de bbl'ers.
De notitie concludeert dat het effect van een leerlingloon op het aantal ingevulde bbl-leerwerkplekken naar verwachting beperkt is.

1 Inleiding

In het conceptwetsvoorstel voor de herziening van het wettelijk minimumjeugdloon (WMJL) is een mogelijkheid tot een uitzondering opgenomen voor leerwerkplekken in het mbo. Het is de bedoeling dat leerlingen in de beroepsbegeleidende leerweg (bbl'ers) te maken krijgen met een zogenaamd leerlingloon; de huidige staffel in het minimumjeugdloon blijft dan behouden als minimum voor bbl-studenten in de leeftijd van 18 tot en met 20 jaar. Het CPB is door het Ministerie van OCW gevraagd om inzicht te geven in het loon dat huidige bbl-leerlingen verdienen en op de

mogelijke effecten op vraag naar en aanbod van bbl-plekken bij invoering van het leerlingloon.
De gestelde vragen zijn:
1) Wat is de (actuele) inkomenspositie van bbl'ers (tijdens de studie) in relatie tot het wettelijke minimumjeugdloon en de voorgenomen aanpassingen hiervan?
2) Welke effecten hebben de voorgenomen aanpassingen in het WMJL i.c.m. invoering van een leerlingloon op de vraag naar en het aanbod van bbl-deelnemers?

In deze notitie wordt de eerste vraag beantwoord en wordt een indicatief antwoord gegeven op de tweede vraag. Het uurloon van bbl-leerlingen staat centraal bij de beantwoording van vragen over de actuele inkomenspositie. Vanwege de gehanteerde betrouwbaarheidsmarge rond het wettelijk minimum(jeugd)loon kan bij het beantwoorden van de tweede vraag niet worden besproken welk deel van de bbl-deelnemers eventueel in aanmerking zou komen voor het lage-inkomensvoordeel (LIV). De bijlage vermeldt welke datasets en aannames zijn gebruikt bij het beantwoorden van de eerste vraag.

2 Wetsvoorstel

In het concept wetsvoorstel staat dat bbl-leerlingen van 18, 19, en 20 jaar mogelijk worden uitgezonderd van de stijging van het wettelijk minimumjeugdloon (WMJL). Bbl-leerlingen van 21 en 22 jaar krijgen wel te maken met de verhoging. Deze notitie gaat uit van de aanpassingen in het WMJL en de invoering van een leerlingloon zoals vermeld in Tabel 2.1.

Daarbij worden in deze notitie de berekeningen weergegeven die het huidige loon van bbl'ers vergelijkt met het eindbeeld zoals dit zich in 2019 voor zal doen. Naar verwachting zijn de effecten van de invoering van een leerlingloon in de tussenperiode minder dan de helft zo groot; dit naar analogie van de omvang van de tussenstap voor 18-, 19- en 20-jarigen.

Tabel 2.1 Wettelijk minimum(jeugd)loon en voorgestelde aanpassingen in leerlingloon

Minimumjeugdloon als % van wettelijk minimumloon	Leeftijd 16	17	18	19	20	21	22	23 en ouder
Huidige situatie	34,5%	39,5%	45,5%	52,5%	61,5%	72,5%	85%	100%
Situatie vanaf 1-7-2017	34,5%	39,5%	47,5%	55%	70%	85%	100%	100%
Situatie vanaf 1-7-2019	34,5%	39,5%	50%	60%	80%	100%	100%	100%
Huidige situatie bbl-ers	34,5%	39,5%	45,5%	52,5%	61,5%	72,5%	85%	100%
Leerlingloon bbl'ers vanaf 1-7-2017	34,5%	39,5%	45,5%	52,5%	61,5%	85%	100%	100%
Leerlingloon bbl'ers vanaf 1-7-2019	34,5%	39,5%	45,5%	52,5%	61,5%	100%	100%	100%

2.1 Huidige situatie lonen bbl'ers

Het verdienvermogen van bbl'ers wordt op twee manieren in kaart gebracht. De hoofdtekst van deze notitie behandelt het uurloon dat verdiend wordt op de leerwerkplek. Dit geeft een beeld van hoe de lonen van bbl'ers zich verhouden tot het relevante minimumloon, wanneer rekening wordt gehouden met de omvang van de dienstbetrekking. Bbl-leerlingen werken immers in de regel maximaal vier dagen in de week. De vijfde dag volgen zij les op een mbo-instelling.[1] De bijlage presenteert daarnaast een overzicht van het maandloon van bbl'ers (inclusief het loon uit eventuele bijbanen). Dit geeft een beeld van de mate waarin bbl'ers zelfstandig in hun levensonderhoud kunnen voorzien.

De gegevens over het actuele verdienvermogen van bbl'ers zijn gebaseerd op administratieve data van het CBS.[2] Om schijnprecisie te voorkomen hanteren we in de rapportage een betrouwbaarheidsmarge van 20% rond het minimumloon. Dit is onder andere belangrijk omdat niet per persoon bekend is wat het relevante minimumuurloon is. Dit komt doordat de administratieve bestanden geen informatie bevatten over de standaard voltijdsbetrekking bij de betreffende werkgever.[3] In deze notitie gaan wij uit van een gebruikelijke arbeidstijd van 38 uur per week (zie CPB, 2016b). Dit betekent dat het toepasbare minimumuurloon zowel naar boven als naar beneden kan afwijken.

Een belangrijk aandachtspunt bij de analyse van de huidige lonen is dat er in de administratieve data geen looninformatie kan worden gevonden voor een deel van de bbl-leerlingen. Een mogelijke oorzaak hiervan is dat leerlingen geen loon ontvangen. Ook kan het zijn dat een deel van de leerlingen nog niet is begonnen op de leerwerkplek of dat juist een aantal uitschrijvingen nog niet door de mbo-instelling is verwerkt.[4] Het is vooralsnog niet mogelijk om hier met de beschikbare gegevens meer grip op te krijgen. De tabellen in deze paragraaf vermelden telkens wel hoe groot de groep zonder looninformatie is.

Om een beeld te krijgen van het verdienvermogen van bbl-leerlingen geeft Tabel 2.2 de uurlonen van bbl'ers weer per leeftijdscategorie. Bijna de helft van de bbl'ers is 23 jaar of ouder en valt dus niet onder het minimumjeugdloon. Driekwart van de totale groep bbl'ers verdient qua uurloon minstens 110% van het wettelijk

[1] Volgens de wet educatie en beroepsonderwijs is het totale aantal te volgen praktijkuren en de verdeling daarvan over de studiejaren vastgelegd in een beroepspraktijkvormingsovereenkomst (bpv-overeenkomst). De onderwijsinstelling, het leerbedrijf en de leerling ondertekenen deze. Er gelden normen voor klokuren onderwijstijd en beroepspraktijkvormen die verschillen tussen bol- en bbl-leerlingen.
[2] Zie de bijlage voor een beschrijving van de gebruikte gegevens.
[3] Formeel bestaat er geen landelijk wettelijk minimumuurloon. Bij een kortere arbeidstijd dan de gebruikelijke is het minimum(jeugd)loon echter naar evenredigheid lager dan de in de wet gerapporteerde dag-, week- en maandbedragen. Het aantal uren dat als normale arbeidsduur geldt, verschilt per sector.
[4] Al maakt het voor het percentage leerlingen zonder looninformatie weinig uit als de dataset zich beperkt tot leerlingen die al geruime tijd staan ingeschreven en die zich niet snel na de maand oktober uitschrijven.

minimum(jeugd) loon. Circa 3% verdient minder dan (90% van) het wettelijk minimumloon, omgerekend naar uurlonen. Voor circa 6% van de bbl-leerlingen observeren we geen maandloon. Het is dus goed mogelijk dat een deel van deze bbl-leerlingen geen vergoeding ontvangt.

Tabel 2.2 Verdeling uurloon t.o.v. huidig minimumuurloon per leeftijd (bron: eigen berekeningen op basis van CBS-data voor oktober 2015)[5]

	Totaal	Leeftijd 16	17	18	19	20	21	22	23 en ouder
				Als % van aantal bbl-leerlingen					
< 90% WM(J)L	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%
90-110% WM(J)L	17%	25%	24%	21%	18%	17%	17%	18%	12%
≥ 110% WM(J)L	75%	66%	67%	71%	74%	76%	76%	74%	78%
Geen waarneming	6%	6%	6%	5%	5%	4%	4%	5%	7%
Observaties	95.459	4%	9%	11%	10%	9%	7%	6%	44%

Uit de mediane uurlonen (Tabel B.3 in de appendix) blijkt verder dat de helft van de bbl'ers meer dan 30% boven het WM(J)L verdient.

De lonen van bbl'ers vallen hoger uit voor hogere mbo-niveaus dan voor lagere niveaus (Tabel 2.3). Viervijfde van de bbl'ers op niveau 3 en 4 verdient minstens 110% van het minimumloon. Daarentegen concentreert het percentage bbl'ers voor wie geen looninformatie beschikbaar is zich bij het laagste mbo-niveau. Dit laatste suggereert dat met name mbo 1-leerlingen te maken hebben met het niet ontvangen van een leerwerkvergoeding.

[5] Zie bijlage voor alle data-selecties.

Tabel 2.3 Verdeling uurloon t.o.v. huidig minimumuurloon per niveau (bron: eigen berekeningen op basis van CBS-data voor oktober 2015)[6]

Niveau	Categorie	Totaal	16-22	23 en ouder
		Als % van aantal bbl-leerlingen		
MBO 1	< 90% WM(J)L	5%	9%	2%
	90-110% WM(J)L	27%	25%	28%
	≥ 110% WM(J)L	34%	33%	34%
	Geen waarneming	35%	33%	35%
	Observaties	2.706	1.150	1.556
MBO 2	< 90% WM(J)L	4%	4%	4%
	90-110% WM(J)L	22%	22%	21%
	≥ 110% WM(J)L	66%	67%	61%
	Geen waarneming	8%	6%	14%
	Observaties	26.743	20.038	6.705
MBO 3	< 90% WM(J)L	2%	2%	3%
	90-110% WM(J)L	15%	19%	10%
	≥ 110% WM(J)L	80%	76%	84%
	Geen waarneming	3%	3%	3%
	Observaties	41.847	23.391	18.456
MBO 4	< 90% WM(J)L	3%	3%	2%
	90-110% WM(J)L	12%	16%	10%
	≥ 110% WM(J)L	82%	78%	84%
	Geen waarneming	3%	3%	4%
	Observaties	24.163	8.802	15.361

In de bijlage (Tabel B.4) is verder te zien dat de richting van de opleiding uitmaakt voor het gemiddelde uurloonniveau. Het uurloon van leerlingen in de richtingen 'Techniek, bouw en industrie' en 'Gezondheidszorg en welzijn' ligt relatief hoog.[7]

3 Gevolgen wetsvoorstel voor bbl-ers

3.1 Gevolgen uurlonen

Deze paragraaf bespreekt de gevolgen van de aanpassingen in het wettelijk minimumjeugdloon voor het verdienvermogen van bbl-leerlingen. De gepresenteerde tabellen vermelden telkens het percentage leerlingen dat van relatieve uurlooncategorie wisselt. Daarbij rapporteert deze paragraaf de verschillen die

[6] Zie bijlage voor alle data-selecties.

[7] 'Gezondheidszorg en welzijn'-leerlingen blijken tegelijkertijd het vaakst een opleiding op mbo-niveau 3 of 4 te volgen. Leerlingen in de richting 'Techniek, bouw en industrie' volgen echter relatief vaak een opleiding op niveau 1 of 2.

optreden met de huidige situatie en worden de gevolgen weergegeven zonder rekening te houden met gedragseffecten. Waarschijnlijk zal een deel van de lonen die in de nieuwe situatie onder het minimumloon vallen verhoogd worden. Dit is echter niet meegenomen in de tabellen.

Door de aanpassingen in het WMJL kunnen werkgelegenheidseffecten optreden. Deze worden kwalitatief in de volgende paragraaf besproken.

Scenario aanpassing minimumjeugdloon zonder leerlingloon

Voor de eerste berekeningen in deze paragraaf is *geen* rekening gehouden met de uitzonderingspositie voor jonge bbl'ers (het leerlingloon). Er wordt dus aangenomen dat de voorgestelde verhoging van het WMJL ook voor hen geldt. Tabel 3.1 vergelijkt de huidige uurlonen van bbl-leerlingen met de nieuwe minimumloonniveaus (eindbeeld) en laat daarbij het percentage leerlingen zien dat wisselt van looncategorie. Dit betekent dat de vermelde percentages niet het totaal aantal leerlingen bevatten in elke categorie.[8]

Dan blijkt dat 7% van de huidige bbl-leerlingen minder verdient dan (90% van) het toekomstig wettelijk minimumjeugdloon terwijl zij nu op of boven het minimumloon verdienen. Het verschil tussen de huidige lonen en het nieuwe minimumloon is het grootst voor 21-jarigen. Een derde van die groep verdient nu op of boven het minimumloon, maar verdient minder dan het toekomstig minimumloon.

Tabel 3.1 Verschil verdeling huidig uurloon t.o.v. nieuw minimumuurloon (*exclusief leerlingloon*), geen gedragseffecten (verschil scenario en Tabel 2.2)

		Leeftijd							
	Totaal	16	17	18	19	20	21	22	23 en ouder
				Als % van aantal bbl-leerlingen					
< 90% WM(J)L	+7%	0%	0%	+8%	+12%	+22%	+33%	+14%	0%
90-110% WM(J)L	+5%	0%	0%	+6%	+6%	+19%	+17%	+13%	0%
≥ 110% WM(J)L	-12%	0%	0%	-14%	-18%	-41%	-50%	-27%	0%
Geen waarneming	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Observaties	95.459	4%	9%	11%	10%	9%	7%	6%	44%

Scenario aanpassing minimumjeugdloon met leerlingloon

Als er een leerlingloon wordt ingevoerd, gelden de aanpassingen in het wettelijk minimumjeugdloon niet voor bbl'ers onder de 21. In de berekeningen hieronder wordt rekening gehouden met deze uitzonderingspositie (in tegenstelling tot in tabel 3.1). Tabel 3.2 vergelijkt de huidige uurlonen van bbl-leerlingen met het leerlingloon

[8] Het totale percentage kan verkregen worden door Tabel 2.2 bij Tabel 3.1 (of 3.2) op te tellen.

(eindbeeld) en laat daarbij het percentage leerlingen zien dat zich in een andere categorie bevindt dan in de huidige situatie.

Tabel 3.2 Verschil verdeling huidig uurloon t.o.v. leerlingloon per leeftijd, geen gedragseffecten (verschil scenario en Tabel 2.2)

	Totaal	Leeftijd 16	17	18	19	20	21	22	23 en ouder
				Als % van aantal bbl-leerlingen					
< 90% WM(J)L	+3%	0%	0%	0%	0%	0%	+33%	+14%	0%
90-110% WM(J)L	+2%	0%	0%	0%	0%	0%	+17%	+13%	0%
≥ 110% WM(J)L	-5%	0%	0%	0%	0%	0%	-50%	-27%	0%
Geen waarneming	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Observaties	95.459	4%	9%	11%	10%	9%	7%	6%	44%

Alleen de percentages 18-, 19- en 20-jarigen zijn in Tabel 3.2 anders dan in Tabel 3.1, aangezien deze leerlingen uitgezonderd worden van de aanpassingen in het minimumjeugdloon. Het totale percentage bbl-leerlingen dat op dit moment een uurloon verdient op of boven het minimumloon, maar dat onder het leerlingloon onder het minimum zou vallen is 3%.

Aangrijpingspunt leerlingloon

Het aangrijpingspunt van het leerlingloon ligt daar waar de scenario's met en zonder uitzonderingspositie voor bbl'ers van elkaar verschillen. Dit geldt voor 4% van de huidige bbl-leerlingen. Hier gaat het dus om bbl'ers die straks minder verdienen dan het algemene minimumjeugdloon, maar wel minstens het leerlingloon verdienen. Het percentage bbl-leerlingen dat direct met de uitzonderingspositie te maken heeft staat samengevat in Tabel 3.3. 20-jarigen hebben relatief het meest te maken met deze uitzonderlingspositie. Het gaat in die leeftijdscategorie om ruim 20% van de bbl'ers.

Tabel 3.3 Percentage bbl'ers dat direct met uitzonderingspositie leerlingloon te maken heeft per leeftijd (verschil tussen Tabel 3.1 en Tabel 3.2)

	Totaal	Leeftijd 16	17	18	19	20	21	22	23 en ouder
				Als % van aantal leerlingen					
< 90% WM(J)L maar ≥ 90% leerlingloon	4%	0%	0%	8%	12%	22%	0%	0%	0%

3.2 Gevolgen vraag en aanbod leerwerkplekken

De aanpassingen van het minimumjeugdloon leiden naar verwachting tot een afname in de werkgelegenheid onder 23-minners (zie CPB, 2016a). Dit geldt in beginsel ook voor bbl-leerlingen.

De invoering van een leerlingloon vermindert het werkgelegenheidsverlies. Leerwerkplekken voor 18-, 19- en 20-jarigen worden relatief goedkoop ten opzichte van reguliere arbeidsplaatsen. In de vorige paragraaf bleek dat deze uitzonderingspositie in de eindsituatie bindend is voor ongeveer 4% van de bbl-leerlingen.

In de tussenperiode (na 1 juli 2017 en voor 1 juli 2019) is het verschil in relevant minimumloon tussen reguliere jonge werknemers en bbl-leerlingen kleiner dan in de eindsituatie. De eerste aanpassingen in de staffel voor 18- , 19- en 20-jarigen bedragen immers minder dan de helft van de uiteindelijke verhoging. Bovendien worden werkgevers mogelijk deels gecompenseerd voor de stijging in het WMJL middels een 'tegemoetkoming verhoging minimumjeugdloon'.

In de eindsituatie worden leerwerkplekken voor 18-, 19- en 20-jarigen in beginsel aantrekkelijker voor werkgevers. Er kan immers een lager loon betaald worden. Dit kan het aanbod aan leerwerkplekken verhogen. Het is echter mogelijk dat deze stijging gedempt wordt doordat werknemers van 21 en 22 jaar door de verhoging van het WMJL duurder worden. Bbl-leerlingen die gedurende hun bbl-periode 21 of 22 worden of na afronding van hun bbl-traject in dienst blijven bij hetzelfde leerwerkbedrijf hebben dus op termijn recht op hetzelfde hogere WMJL als reguliere werknemers. Wellicht neemt de werkgever dit vast in gedachte bij het aannemen van een leerling op 18-, 19- of 20-jarige leeftijd. Tegelijkertijd worden leerwerkplekken minder aantrekkelijk voor studenten. Potentiële bbl-leerlingen kunnen immers tegen een hoger loon elders aan de slag. Dit kan de vraag naar leerwerkplekken verminderen.

Per saldo is het effect van een leerlingloon op het aantal ingevulde bbl-leerwerkplekken naar verwachting beperkt. Dit komt deels doordat minder dan 5% van de bbl-leerlingen direct te maken heeft met de uitzonderingspositie. Dit komt ook deels doordat de verschillende gedragseffecten in vraag en aanbod tegen elkaar in werken.

Literatuur

CPB, 2016a, Werkgelegenheidseffecten aanpassing wettelijk minimumjeugdloon, CPB Notitie, Den Haag.

CPB, 2016b, Werkgelegenheidseffecten aanpassing wettelijk minimumloon, CPB Notitie, Den Haag.

Bijlage

Dataselecties

De gepresenteerde gegevens zijn gebaseerd op administratieve data van het CBS. Voor de berekeningen omtrent het uurloon dat op de leerwerkplek wordt verdiend, zijn allereerst alle mbo-leerlingen die in oktober 2015 de gehele maand een (hoofd)inschrijving voor een bbl-opleiding hadden staan[9] opgezocht in de polisadministratie.[10] Omdat 1 oktober de peildatum is, zijn alleen de baanrecords die aan het begin van deze maand aanvingen en de ontbrekende baanrecords behouden. Doordat leerwerktrajecten niet van bijbanen kunnen worden onderscheiden in de data, nemen we van elk individu met meerdere banen aan dat de 'grootste' baan (in termen van aantal gewerkte uren) de bbl-baan is. Nadat alleen de bbl-banen en de ontbrekende baanrecords zijn behouden, is dit bestand gekoppeld aan de GBA[11], waarmee de leeftijd van de bbl'ers kan worden berekend.[12] Individuen die niet in de GBA voorkomen zijn uit de sample verwijderd (hun leeftijd is immers onbekend). Ook bbl'ers die op de peildatum jonger dan 16 waren worden niet meegenomen in de analyses. Van elk overgebleven individu hebben we vervolgens het uurloon op de bbl-plek berekend door het basisloon te delen door het aantal gewerkte basisuren. In de hoofdtekst van de notitie wordt dit uurloon ten slotte vergeleken met de verschillende relevante minimumuurlonen (gebaseerd op de minimumlonen per 1 juli 2015), waarbij telkens wordt uitgegaan van een gebruikelijke arbeidstijd van 38 uur per week.

[9] Informatie over onderwijsinschrijvingen is te vinden in *ONDERWIJSINSCHRTAB 2015*. Dit bestand is gekoppeld aan *OPLEIDINGSNRREFV13* om meer gedetailleerde informatie over de opleidingen te verkrijgen.
[10] *SPOLISBUS 2015*.
[11] *GBAPERSOONTAB 2015*.
[12] Aangezien de CBS-gegevens niet de geboortedag van mensen bevatten, is de leeftijd op 1 oktober berekend met (2015 – geboortejaar) als iemand tussen januari en oktober is geboren, en met (2015 – geboortejaar – 1) voor iedereen die vanaf oktober tot en met december is geboren. De aanname is dan dus dat mensen die in oktober jarig zijn, nog onder het minimumloonregime vallen van mensen die een jaar jonger zijn.

Ook voor de berekeningen rondom het maandloon zijn eerst alle mbo-leerlingen met een bbl-hoofdinschrijving in oktober 2015 opgezocht in de polisadministratie. Vervolgens zijn de oktoberrecords en de ontbrekende baanrecords behouden en is het bestand gekoppeld aan de GBA, waarna individuen die niet teruggevonden konden worden en individuen met een berekende leeftijd onder de 16 uit de sample zijn verwijderd. Van elk overgebleven individu is vervolgens het totale maandloon (de som van het basisloon over alle geregistreerde banen) berekend. In de bijlage (zie onder) wordt dit maandloon vergeleken met de verschillende relevante minimummaandlonen (gebaseerd op de minimumlonen per 1 juli 2015).

Huidige situatie maandloon

Om een beeld te krijgen van het totaal ontvangen loon door bbl-leerlingen geeft Tabel B.1 hun maandlonen weer per leeftijdscategorie (inclusief eventuele bijbanen[13]). Als naar maandloon in plaats van naar uurloon wordt gekeken, ontstaat er een ander beeld van het verdienvermogen van bbl-leerlingen. Het verschil kan verklaard worden doordat vrijwel alle bbl'ers minder dan 38 uur per week werken. Zij gaan immers ook een dag per week naar school.

Ruim de helft van de leerlingen heeft een maandloon boven het minimumloon. Circa een vijfde van de bbl'ers verdient maandelijks minder dan 90% van het WM(J)L. Voor een aanzienlijk deel heeft dit te maken met het beperkt aantal gewerkte uren (zie hoofdtekst over uurlonen). Voor circa 6% van de bbl-leerlingen observeren we geen maandloon. Dit suggereert dat een deel van de bbl-leerlingen geen vergoeding ontvangt.

Tabel B.1 Verdeling maandloon t.o.v. huidig minimummaandloon per leeftijd (bron: eigen berekeningen op basis van CBS-data voor oktober 2015)

	Totaal	Leeftijd 16	17	18	19	20	21	22	23 en ouder
				Als % van aantal bbl-leerlingen					
< 90% WM(J)L	22%	28%	30%	27%	23%	21%	20%	21%	18%
90-110% WM(J)L	18%	19%	20%	17%	15%	18%	19%	22%	19%
≥ 110% WM(J)L	54%	46%	44%	51%	57%	57%	57%	53%	57%
Geen waarneming	6%	6%	6%	5%	5%	4%	4%	5%	6%
Observaties	96.368	4%	9%	11%	10%	9%	7%	6%	44%

De totale maandlonen van bbl'ers vallen hoger uit voor hogere mbo-niveaus dan voor lagere niveaus (Tabel B.2). Een derde van de mbo 1-leerlingen verdient maandelijks minder dan het WM(J)L. Deze groep is ook opvallend oververtegenwoordigd onder

[13] Bijbanen spelen gemiddeld echter een zeer kleine rol in de inkomenspositie van bbl'ers. Van ruim 92% van de bbl'ers (met een positief loon) wordt het totaalloon volledig bepaald door het loon dat wordt verdiend op de leerwerkplek. Van minder dan 1% van de bbl'ers wordt het totaalloon voor minstens 50% bepaald door bijbanen.

de bbl'ers voor wie geen administratieve looninformatie beschikbaar is. Dit suggereert dat het niet ontvangen van een leerwerkvergoeding met name onder mbo 1-leerlingen is geconcentreerd.

Tabel B.2 Verdeling maandloon t.o.v. huidig minimummaandloon per niveau (bron: eigen berekeningen op basis van CBS-data voor oktober 2015)

Niveau	Categorie	Totaal	16-22	23 en ouder
		Als % van aantal bbl-leerlingen		
MBO 1	< 90% WM(J)L	30%	41%	21%
	90-110% WM(J)L	15%	14%	16%
	≥ 110% WM(J)L	21%	13%	28%
	Geen waarneming	34%	32%	35%
	Observaties	2.756	1.187	1.569
MBO 2	< 90% WM(J)L	25%	27%	20%
	90-110% WM(J)L	19%	20%	17%
	≥ 110% WM(J)L	47%	47%	49%
	Geen waarneming	8%	6%	14%
	Observaties	27.162	20.402	6.760
MBO 3	< 90% WM(J)L	21%	22%	21%
	90-110% WM(J)L	19%	18%	21%
	≥ 110% WM(J)L	56%	57%	55%
	Geen waarneming	3%	3%	3%
	Observaties	42.183	23.670	18.513
MBO 4	< 90% WM(J)L	17%	23%	13%
	90-110% WM(J)L	16%	16%	17%
	≥ 110% WM(J)L	63%	59%	66%
	Geen waarneming	3%	3%	4%
	Observaties	24.267	8.857	15.410

Mediane lonen huidige situatie

Tabel B.3 Mediane uurlonen als percentage van het wettelijk minimum(jeugd)loon (bron: eigen berekeningen op basis van CBS-data voor oktober 2015)

	Totaal	Leeftijd 16	17	18	19	20	21	22	23 en ouder
Aanname geen waarneming = onbekend	134%	124%	124%	127%	132%	133%	131%	129%	144%
Aanname geen waarneming = 0	132%	123%	124%	125%	131%	132%	130%	128%	141%

Loonverdeling naar opleidingsrichting

Tabel B.4 Verdeling uurloon t.o.v. huidig minimumuurloon per opleidingsrichting (vier grootste mbo-richtingen) (bron: eigen berekeningen op basis van CBS-data voor oktober 2015)

Richting	Categorie	Totaal	16-22	23 en ouder
		Als % van aantal bbl-leerlingen		
Techniek, industrie en bouw				
	< 90% WM(J)L	2%	2%	2%
	90-110% WM(J)L	14%	16%	9%
	≥ 110% WM(J)L	80%	78%	85%
	Geen waarneming	4%	4%	2%
	Observaties	35.110	23.078	12.032
Gezondheidszorg en welzijn				
	< 90% WM(J)L	3%	5%	3%
	90-110% WM(J)L	6%	8%	6%
	≥ 110% WM(J)L	87%	85%	87%
	Geen waarneming	4%	2%	4%
	Observaties	23.314	4095	19.219
Persoonlijke dienstverlening, vervoer en veiligheid				
	< 90% WM(J)L	3%	3%	4%
	90-110% WM(J)L	24%	23%	28%
	≥ 110% WM(J)L	64%	68%	55%
	Geen waarneming	8%	6%	14%
	Observaties	18.274	13.470	4804
Handel, administratie en juridische dienstverlening				
	< 90% WM(J)L	4%	4%	4%
	90-110% WM(J)L	28%	30%	24%
	≥ 110% WM(J)L	63%	62%	66%
	Geen waarneming	5%	4%	7%
	Observaties	12.871	9446	3425

Dit is een uitgave van:

Centraal Planbureau
Bezuidenhoutseweg 30
Postbus 80510 | 2508 GM Den Haag
T (088) 984 60 00

info@cpb.nl | www.cpb.nl

Oktober 2016